

451581

Țara Noastră

DIRECTOR: OCTAVIAN GOGA

ANUL IX

No. 14

1 APRILIE

1928

În acest număr: *Un argument urât: mulțimea de Octavian Goga; Adusul grâului, Doîna, poezii de Volbură Poiană-Năsturaș; Ținuturile tăcerii de I. Agârbiceanu; Amestecul politicii în treburile bisericești de Alexandru Hodoș; Traiul la oraș de P. Nemoianu; Divagațiile „adevăratei democrații” de D. I. Cucu; Cronica politică: Vecinii se bucură..., Adunarea dela Iași de Ion Balint; „Pavilionul cu umbre” de D. I. C.; Gazeta rimată: Comedia Tinereții de dr. Romulus Gorilă; Insemnări: Se rupe tovărășia, Canalia populară, Libertatea presei, La Alba-Iulia, Reportaj politic, Bastilia și Thermidorul, Kalman Blumenfeld și Mussolini, Pantofarul și politica.*

CLUJ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STR. N. IORGĂ No. 2

UN EXEMPLAR 10 lei

Țara Noastră

Un argument uzat: mulțimea

Ar fi o operă de analiză din cele mai interesante, dacă, făcând bilanțul contribuției de energie a tuturor în răstimpul de zece ani, dela unire și până azi, s'ar judeca cu ce a venit fiecare partid în laboratorul consolidării noastre de stat. Ar fi, de sigur, un examen din cele mai obiective, fiindcă lumea ar putea să ne aprecieze pe toți la lumina unor idei sau fapte, și-ar avea astfel posibilitatea să rostească o sentință.

Mă întreb și azi, cum m'am întrebat de atâtea ori: vreme de-un deceniu, personalitatea dlui Iuliu Maniu cu ce-a îmbogățit patrimoniul politic al acestei țări? Ne luând parte la opera constructivă, unde e bagajul de cugetare cu care fostul avocat dela Blaj a fructificat mintea românească? A fost firavul șef, un animator de simțire? A radiat el credință și nervi, a risipit pasiune fecundă, sau sbucium creator? Omul acesta, înfășurat în rezerve și captușit cu prudență, a avut o clipă măcar când a suspendat de buzele lui cerebralitatea unui popor? Nimic! Orice bunăvoință cât de excesivă nu poate invoca un asemenea gest de dărnicie cât de măsurată. D. Maniu s'a constituit de la început reprezentanțul negațiunii absolute pe toată linia. În vreme ce alții s'au trudit să găsească formule menite să reconcilieze situația și să ducă mai departe cu un pas procesul de adolescență al unui neam, conducătorul celor o sută, fugind de orice răspundere, și-a împletit o aureolă de făgăduințe deșerte, răscolind instinctele meschine ale deaprapelului și devenind un exponent al lor.

De câte-ori a fost vorba în acest timp de-o lucrare pozitivă, el s'a tras în găoacea unei protestări sterile și-a înăcrit lumea din jurul lui. Toate evenimentele i-au trecut peste cap, fără să-l poată angaja cu vârtejul lor și fără să-i dea altă emoție decât o amărăciune de față bătrână, fără elan și fără consecință. Vreme de zece ani a tot cana-

lizat nemulțumiri și-a colecționat speranțe neisbăvite. Fără îndoială, că un astfel de procedeu a grupat lumea alături de dânsul. Toate elementele slabe sau incerte, care n-au putut scoate capul în acest timp, toate ambițiile nesatisfăcute ale mediocrităților au făcut zid împrejurul lui, acordându-i un rol de mesianism ridicol și plimbându-l pe dinaintea proștilor ca pe-un bărbat al viitorului, menit să schimbe fața lucrurilor. Un fel de Irod a devenit sârmanul competiționar al puterii, ajuns la bătrânețe, după o viață de ezitare și îndoială, din care n'a rodit nici un grăunte de muștar. Zi cu zi acumulând nemulțumiri a adunat o întreagă armată de carnaval, agitată de tot felul de tribuni ai poporului. E delat sine înțeles, că fiind un obstacol organic la orice operă de întărire și rânduială în țară, sufragiile unor antreprenori subversivi de opinie publică i-au fost din primul moment asigurate. Cu ajutorul lor s'a creat în acest chip o mișcare factice, în care d. Iuliu Maniu, împins de demagogie, e arătat în postură de viitor reformator cu probleme în creier și cu pronunțate aptitudini revoluționare.

Nu cred să fi circulat vreodată în lumea românească o legendă mai fără temeji și sunt convins că nu peste mult se va rade cu hohot sau se va zâmbi amar pe urma acestei erezii. Deocamdată însă aș dori să se facă bilanțul întregii activități cu care conducătorul de odinioară al Consiliului dirigent se poate lăuda, pentru a putea descifra din stărpiciunea ei profeția pentru ziua de mâine.

Până atunci să ne oprim la un subterfugiu de jesuism provincial cu care se alimentează nădejdiile nepricepuților. În lipsa ori-cărei calități care ar justifica întronarea la putere a unei cohorte de oameni fără relief, s'a construit un argument special: *binecuvântarea mulțimei*. Dându-și seama, că nu pot trage în cumpănă prin nici o îndreptățire superioară, eminenții luptători s'au proclamat drept idoli ai maselor populare. Pornind dela un capăt al țării la altul, ei au răscolit satele și au smuls în adevăr din umbra lor o ceață întreagă de ahtiați, cu care au venit la braț ca să sperie lumea. În toate centrele unde s'a prezentat, scormonind pleava societății au plimbat acest argument al devotamentului mulțimei. Secretul alianței cu comuniștii rezidă tocmai în dorința de-a acapara plebea pretutindeni și a încăleca pe grumazul ei ca să ceară guvernul. Argumentul, trebuie să recunoaștem, a prins la început. Plăpânda noastră democrație s'a impresionat în primele momente. Comentatorii de ocazie au rămas duși pe gânduri și-au căzut în cursă. Orice s'ar zice, — își spuneau ei, — ori-cât de inferiori în structura lor intelectuală, amicii recentți ai lui Iacob Pistiner au *numărul* de partea lor și aceasă platformă nu poate fi disprețuită.

Ce s'a întâmplat însă?

Partidele politice din țară, văzând apucătura au luat contactul fiecare cu masa electorală și făcând apel la popor au isbutit să concentreze la adunările lor aceeași cantitate de devotați. S'a constatat că mulțimea în setea ei de a se îndoctrina primește cu egal interes toate concepțiile și aleargă însetoșată de dreptate la toate chemările. Oriunde s'a ridicat un steag și s'a strigat o chemare, poporul a dat as-

cultare și-a venit, ca să se depărteze cu acelaș înțelept scepticism care e la baza temperamentului unei biete prostimi pățite de atâtea ori... Partidul poporului de pildă, ori unde își chiamă partizanii, vin zeci de mii să prindă cuvântul; tot astfel și liberalii sunt în stare să miște mulțimea și s'o concentreze la întruniri...

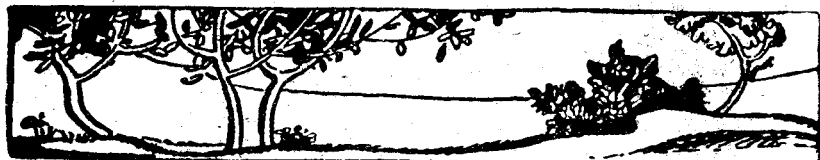
Care e rezultatul acestei stări de lucruri? E la mintea omului: argumentul numărului e uzat, legenda s'a distrus. Număr avem cu toții, mai trebuie și altceva, care nu se găsește pe toate cărările.

Acest *alt=ceva*, domnule Maniu, a determinat de când lumea relațiile dintre oameni...

OCTAVIAN GOGA

BCU Cluj / Centrul de Cercetare și Bibliotecă Cluj

Adusul grâului

Se'ntorc la vatră cară cu snopuri încărcate
Cu pulbere de soare sunt toate înfăgurate.
Pe drum auzi doinirea ce scârșie la roată
Căci vesel e stăpânul, iar inima bogată.
Doi grei plăvani alături cu cozile cudalbe
Și învrâstași la frunte cu două pete albe
Cum vin pe drum de țară încerbuiși la coarne
Cu vârfurile par că vor cerul să-l răstoarne.
Pe când trudit amurgul învăluie ograda
Se'nychide poarta'n urmă și chiuie livada.

Doina

Cu primăvara suie la munte ca să sune
Alături de turme mânate la pășune.
Cu toamna se coboară în smârcuri, tot la noi,
Din fluer să doinească, din bucium, din cimpoi.
Bătrânii o ascultă, copiii o învață,
Stăpână e pe moarte, stăpână e pe viață.
In adieri sporește din gura ei cuvinte
Ce le'nțeleg și viii, și morții din morminte —
Căci dragostea de țară ea tuturor o'mparte,
Prin ea trăește astăzi și dincolo de moarte.

VOLBURĂ POIANĂ-NĂSTURĂȘ

Ținuturile tăcerii

Sunt tot mai multe regiuni în țara noastră, în cari intrând ești izbit de pământul fetelor omenesti, de privirea stinsă, cu trecătoarea lucire bolnavă a ochilor, de tristetea ce se desprinde din hainele vechi, zdrențuite, din curțile pustii, din ulițele fără mișcare. Le-am numi, în aceste vremuri de bălciuri unde se deslănțuiesc atâtea patimi omenesti, ținuturile tăcerii.

Nicăiri nu apasă o liniște mai mortală decât în așezarea omenască în care omul și-a pierdut dorul de viață. Iar acesta, nu știi dacă ați observat, poate fi ucis mai ușor de zădărnicia încercărilor de-ași câștiga și asigura prin muncă, pâinea de toate zilele.

Dorul de viață, curajul de a trăi, poate fi frânt și în mod brusc. Un faliment real, o prăbușire neașteptată din culmile unei vieți de bunăstare, face uneori să șuere glonțul ori să se întindă funia. O năprasnică lovitură sufletească, o tragedie de ordin sentimental, poate pune sfârșit unei vieți. Dar pe toți aceștia 'n'ai prilejul să-i vezi, de obicei, decât întinși pe catafalc sau pe masa de disecție. Nu mai poți examina ce s'a resfrânt pe fața lor în clipa în care s'a frânt dorul de viață, când s'a ivit amară desnădejdea, ci-ți apare, uneori, numai spectrul de groază al morții. Alteori nu mai poți citi decât liniștea.

Dar oamenii din împărăția tăcerii de care vorbesc aici nu-s din rândul acelora cari odată s'au împărțășit de prea mult bine, și astfel nu pot suporta suferința ivită pe neașteptate.

Sunt oameni obicinuiți, din moși strămoși, cu traiul greu, muritori cari au avut puține sărbători în viață, și cari azi au ajuns să cunoască o existență și mai grea. Nu din motivul că ar lăcomi la un trai mai bun, la o hrană mai substanțială, la o îmbrăcăminte mai omenască, și astfel nu le ajunge câștigul. *Ci fiindcă nu mai există câștigul, nu mai găsesc de lucru.*

Și ei nu-și trag gloanțe, nici nu se gândesc la funie ca cei desnădăjduiți din rândurile celor fericiți odată. Ei își poartă desnădejdea și umilința pe picioare tot mai slăbănogae, și tac ca sfinții afunași de pe pereții bisericilor vechi.

Cu frunțile pale, cu brațele bălăbănind de-alungul trupului sfrijit, ei fac impresia că vor să se ascundă când dau de-un strein, — în-tocmai ca viețata bolnavă, care se ferește de tine privindu-te cu ochii înpăinjenți.

Da. Vor să se ascundă, demoralizați, rușinați, ca și când s'ar simți leproși sau blestemați.

Pentru că nimic pe pământ nu-l degradează mai mult pe om în ochii proprii, nimic nu-i surpă mai cumplit demnitatea omenească, decât experiența, convingerea, că, prin munca ce și-ar da-o bucuros, nu poate să-și agonisească lui și familiei, existența. Gândul că nu mai are unde lucra, că i-au secăt toate mijloacele de câștig, că trebuie să rămână neactiv, și, deci, flămând și zdrențuros, — e ca o pecete de rușine și de umilință, pe care omul nu o poate suporta, decât retrăgându-se în ascunziș, departe de privirile lumii, în tăcere desnădăjduită.

Dacă din toate genurile de muncă una singură e degradatoare, e blestemată: aceea care întrece puterile unui om, — lipsa de muncă, suprimarea izvoarelor de câștig pentru omul care trăiește după brațele sale, — e o și mai mare pată asupra umanității, asupra unei țări, a unui popor.

În ținuturile tăcerii din România mare află această pată la fiecare pas... Și mă gândesc adeseori că dacă oamenii cari veghiază la destinele țării, și-ar lua osteneala, să cerceteze aceste ținuturi ale tăcerii dela noi, nu în goana automobilului, nici urmați de suite cari strigă „Ura“, ci petrecând vreme mai multă aici și silindu-se să cunoască fierul roșu al umilinții și al rușinii cu care e înfierată o întreagă populație, — multe ar trebui să se schimbe în țara asta, și mult s'ar micșora larma care ne învălue ca un nor greu, de-asupra căruia nu mai simțim cum se deslănțue furtuna! Cred că ar fi cu nepuință să nu înțeleagă greșelile fundamentale pornite de sus, și materializate în desnădejde chiar aici.

* * *

Dacă e putred ceva în Danemarca noastră, este desigur politica noastră economică. În zece ani dela unire în loc să ne refaceam economicște, dăm mereu înapoi, ca racul. Când un popor ajunge ca prin munca și producția lui abea să poată trăi de azi pe mâine; când fructificarea prin munca a valorilor economice existente, nu mai dă decât strictul necesar al vieții; când acei cari au un singur capital, brațul lor, nu mai au unde munci, — când aceste anomalii cresc din an în an și se generalizează, — om să fie cel ce mai cutează să spună că mașinăria economică a statului funcționează normal!

Dacă ne-am putut gândi în clipa uniri că vor putea veni câte neînțelegeri vreți între oamenii politici, dacă nu eram optimiști în ce privește o bună administrație, etc. nime nu s'a putut gândi că în România mare creația prin muncă, producția nu va fi rentabilă, și vom ajunge zile în cari să nu avem ce da de lucru atâtor brațe muncitoare.

Nu ne puteam închipui țara cea nouă decât răsunând de cântecul sfânt al muncii creatoare, dela o margine la alta. Știam doar, cum știm cu toții și acum, că suntem „una din țările cele mai bogate“.

Ne gândeam chiar că nu avem, în pragul României mari, des-
tule mijloace de muncă, de producție. Că ne sunt prea puține fabri-
cele, uzinele, întreprinderile.

Și iată că azi țărani cu 20 iugăre de pământ ne-asigură că nu
li se mai rentează lucrarea ogorului, că cheltuesc cu lucrul mai mult
decât câștigă din valorizarea produsului; iată prețul pământului scăzut
la jumătate, și chiar mai mult. Iată fabrici vechi și fabrici nouă cu
porțile închise, în pragul falimentului, sau trecute de mult prin el, și
încremenite în neactivitate. Iată sate, regiuni întregi, cum sunt atâtea
în Munții apuseni, în Bihor, și în alte părți, lipsite de singurul mijloc
de existență odată cu închiderea acestor fabrici.

Și statul a mers adeseori în frunte cu întreprinderile sale, în a
scărița producția, ca și când am avea o supraproducție, în a demite
din lucru sute și mii de oameni. Iată izvorul tăcerii din ținuturile
lipsite de pământ arabil, lipsite de păduri, ai căror locuitori trăiau în
primul rând din salariul săptămânal.

Acum zece ani ținuturile tăcerii erau mai puține ca azi. Din an
în an au crescut punând tot mai grea și mai arzătoare pecetea rușinii
pe începuturile economice ale statului nostru.

Ori ce luptă, orice lozincă politică, ori ce dictatură sau agitație
demagogică, e zadarnică fără o grabnică și temeinică însănătoșare
economică. Nemulțumirile grele de azi *de-aici* izvorăsc în primul rând.
O știe toată lumea! Dar unde-i lumea care să se coalizeze cel puțin
în temeiul unui general program de grabnică refacere economică?

BCU Cluj / Central University Library Cluj

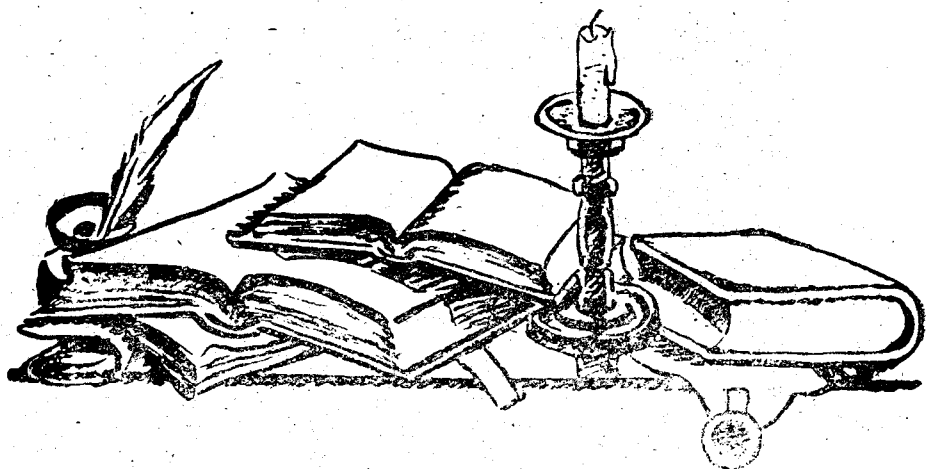
* * *

Și astfel ținuturile tăcerii vor crește încă... Ba se lucrează să
fie și mai mute! Căci, din nenorocire, și aici executorul, portărelul,
ridică din patul sărac boarfele pentru contribuție. În ținuturi cu mai
bună stare materială, cu astfel de prilejuri țăranul se indignează, se
revoltă: „Să-i facă lui o așa rușine!” În ținuturile tăcerii omul nu se
mai revoltă: ci e cuprins, la întâmplări ca acestea, de-o și mai groaz-
nică muțenie.

Și, iarăși, în alte regiuni mai cu bunăstare, când se află vr'un
păzitor al ordinii publice inconștient, și bate, oamenii amenință, muș-
cați de rușine. Dar în ținuturile tăcerii nici bătaia, — pentru un braț
de uscături adus de la pădure și alte „grave prevaricații”, — nu mai
descleștează fălcile.

Tac încremenii în desnădejde spre lauda tuturor acelor care se
laudă că fericesc poporul.

I. AGĂRBICEANU

Amestecul politicei în treburile bisericești

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— Ce însemnează agitația în jurul legii Cultelor? —

Nu se poate spune, că d. Al. Lapedatu a ales momentul cel mai potrivit pentru a face să i se voteze proiectul de lege a Cultelor.

Departe de noi gândul, că majoritățile din Camera ori din Senat ar fi capabile de vreun act de nesupunere. Dinspre partea aceasta, nicio temere. Suntem convingși chiar, că nu s'a descoperit încă niciun ministru, în capul căruia să încolțească o absurditate atât de mare, încât Parlamentul să refuze s'o legifereze. Mai sunt, însă, și alte piedici pe acest tărâm, în afară de puțin probabilul conflict între reprezentanții națiunii și patronii cari i-au numit, ca să fie, chipurile, aleși. În ceea ce privește proiectul de lege a Cultelor, d. Al. Lapedatu are de suferit de pe urma acelei atmosfere încărcate, care planează asupra Ardealului din cea dintâi zi a cărmuirii liberale de astăzi. Spiritele sunt surescitate, populația s'a îmbrăcat într'o armură de neîncredere față de toate actele puterii executive, al cărui prestigiu se arată tot mai scăzut. Iar legiuitorii din Dealul Patriarhiei, la rândul lor, nu au de partea lor nici încrederea mulțimei, nici autoritatea propriei lor forțe morale.

În asemenea condițiuni, pasiunile s'au aprins repede într'o parte a țării unde actualul guvern e lipsit de orice rădăcini sufletești, iar conducătorii uneia dintre cele două biserici românești s'au așezat în

postură de apărare, arătându-și convingerea, că la adăpostul unor paragrafi, în aparență inofensivi, pândeste un gând politic ascuns, dușmănos și ofensiv. Citiți articolele încadrate în doliu ale gazetelor de la Blaj, duceți-vă și ascultați cuvântările ce se rostesc în diferite adunări de protestare, și veți constata, cum am constatat și noi, că ceea ce se desprinde din aceste manifestații de *îngrijorare*, e o stare sufletească de categorică *suspiciune*, justificată în mare măsură de metodele de guvernare întrebuițate în această parte a țării de partidul, care se găsește acum la cârma țării. E un fenomen supărător de știrbire a solidarității naționale, pe care nu se cade să-l privim și să-l judecăm izolat, căci, dacă ținem să ne păstrăm obiectivitatea deplină, suțtem datori să-l indicăm ca o rezultantă fatală a unci serii întregi de greșeli comise în domeniul vieții noastre publice.

Dovadă o face recentul incident de la Târgul-Mureș, unde s'au desfășurat scene fără precedent, pe cari nici cea mai înegurată închipuire de Casandră nu le-ar fi crezut posibile vreodată. O procesiune religioasă, având în fruntea ei preoți români în odăjdii, a fost împărșiată cu forța de soldați în uniformă, cu aceeaș grăbită mânuire a armelor, ca și când ar fi fost vorba de o încercare revoluționară sau de o primejdieasă demonstrație bolșevică. În realitate, ciocnirea s'a petrecut între slujitorii lui Dumnezeu și apărătorii patriei. S'au privit față în față, cu scăpărări de ură, cele două energii băștinașe, pe cari se întemeiază unitatea noastră națională. Orice explicații ulterioare ni s'ar da, e de prisos. A fost o neiertată profanare. Sfinte odoare au fost scoase din Casa Domnului și purtate prin oraș; prapori vechi, martori ai atâtor zile de înfrățire înduioșată, au fost sfâșiați de brutalitatea nepriceperii; simbolul crucei a fost terfelit în praful străzilor... Un trist tablou, care părea desprins din cadrul întunecat al altor veacuri; o dovadă surprinzătoare de întârziere pe calea civilizației, în totală contrazicere cu tradiția de largă îngăduință religioasă, înrădăcinată de atâtea generații în sufletul românesc; o ciudată nebunie de o clipă... Cum au fost posibile toate acestea? Unde să căutăm o explicație? Sunt răspunzători organizatorii nefericitei procesiuni, pe care, ce e drept, autoritățile n'au îngăduit-o, și pe care, însuș mitropolitul Vasile o revocase? Sunt vinovate autoritățile, cari, în orice caz, erau datoare să poarte de grijă, ca lucrurile să nu ajungă până la violență?

Fără îndoială, că această din urmă întrebare, cel puțin, cere un răspuns afirmativ. O administrație abilă și înțelegătoare are totdeauna la îndemână mijloace capabile de a preveni, în asemenea cazuri, o penibilă și inutilă intervenție a baionetei și a patului de pușcă. Căci, încă odată o spunem, nu se arătase la orizont vre-o uneltire împotriva siguranței statului, nici nu se plănua vre-o turburare a ordinii publice. Cine să înțeleagă, însă, adevăratul substrat al nepotolitei frământări? Cine să intervină pentru potolirea pașnică a credincioșilor alarmați? Prefectul județului, d. Virgil Bărcănescu, simpaticul fost tenor de operetă, aruncat în mijlocul unei populații, ale cărei resorturi sufletești, să nu se supere, dar n'are de unde să le cunoască? Sau, poate, șeful suprem din partea locului, d. Tancred Constantinescu, strașnicul regisor

al întreprinderilor cointeresate, care, în cursul preocupărilor sale atât de pozitive, rezervă, desigur, un loc atât de modest pentru cele bisericesti? Dintr'o asemenea lipsă de pregătire, la care se adaugă ca o parte întregitoare complectă ignorare a împrejurărilor locale, n'avea cum să rezulte altceva decât o stângăcie brutală în mișcări, care nu găsește niciodată soluția calmantă într'o situație încurcată, și, ceea ce e mai grav, o rezervă permanentă a mulțimei față de cei chemați să lumineze și să o ocrotească.

* * *

Nu se poate afirma, pe de altă parte, că frământarea confesională în jurul proiectului de lege al Cultelor n'ar fi fost exploatăată, și încurajată până la paroxism, de căpeteniile ardelenene ale partidului național-tărănist.

Mai demult însă, unii frunțași ai bisericii de la Blaj s'au lăsat, pe ici, pe colo, prinși de vârtejul întrecerei dintre partide, uitând să facă deosebirea absolut necesară între combativele lor manifestări cetățenești și superioara lor misiune păstorească. Am văzut cu ochii noștri destui canonici improvizați în agenți electorali, punând autoritatea lor clericală în serviciul partidului național-tărănesc, predicând poporului învățătura, că păcătuiește în fața Cerului acela care nu votează la alegeri cu candidații d-lui Iuliu Maniu, și pronunțând, din ușa altarului, blesteme, împotriva candidatului protivnic, chiar atunci, sau *mai ales* atunci, când el se întâmpla să fie de aceeași confesiune. Iar gazeta *Unirea*, care, fără să apară ca un organ oficial al Mitropoliei greco-catolice, ne-a încredințat în atâtea rânduri, că reprezintă păreri autorizate, revine, de câte ori are prilejul, cu o mare predilecție asupra lozincei, că orice membru al bisericii unite, care nu e înscris în registrele partidului național-tărănesc, săvârșește un act de trădare împotriva acestei biserici.

Să ne întoarcem de la Târgu-Murăș la Cluj. N'am văzut noi aici, acum două Duminici, o altă procesiune religioasă, oprindu-se în fața clubului național-tărănist, din balconul căruia s'a revărsat peste capetele nedumerite ale sătenilor un val trivial de icneli demagogice? Oamenii, chemați să se roage la icoane, s'au trezit la o întrunire publică. Praporii s'au închinat, de data aceasta, înaintea oratoriei de bălci a dlui Emil Hațiegan. Sfintele odoare au fost scoase să binecuvânteze răgușeala cronică a dlui Aurel Socok. Simbolul crucii a fost martor neputincios al erorilor de gramatică, pe cari dl S. Tămaș le-a săvârșit, nepedepsit... Întâmplarea a vrut, ca biserica de pe strada Regina Maria să fie așezată tocmai peste drum de clubul național-tărănist. Ca să asculte discursurile incendiare ale bățăioșilor frunțași, partizanii au fost siliți să se întoarcă cu spatele spre altar, și cu fața spre firma *Patriei*. Nu e și aceasta o profanare? De când s'au băgat ostașii Mântuitorului corțeși la d. dr. Alexandru Vaida?

Înțelegem foarte bine, de ce ține partidul național-tărănist să apară în ochii bisericii greco-catolice ca singurul ei sprijinitor. Acea-

stă manevră, care nici măcar nu e sinceră, servește de minune scopurile sale politice, constituind o armă în plus în arsenalul șantajului regionalist. La amenințarea separatismului *provincial*, se adaugă astfel perspectiva, tot atât de îngrijitoare, a separatismului *confesional*. Patronii fostului Consiliu dirigent, de altminteri, nu s'au dat nicicând în lături de a întrebuița astfel de mijloace înveninate, pentru atingerea scopurilor lor. De câteori ideea cea mare a solidarității între fiii aceluiaș ne-am n'a fost jertfită de dragul unui mic succes electoral!.

Nu pricepem, însă, interesul pe care l'ar avea, *oricare* dintre biserici, de a se da pe mâna unui partid politic și de a se pune la dispoziția vânătorilor după putere, nădăjduind să tragă nu mai știm ce foloase materiale pe urma serviciilor aduse în alegeri sau prin intruniri publice... Biserica n'are decât de pierdut din cauza acestei mezialianțe cu politica. Mai întâi, fiindcă se degradează pe sine însăși, și în al doilea rând, fiindcă riscă să-și atragă vrăjmășia, până la un punct explicabilă, a celorlalte partide, pe cari s'a apucat să le combată. Nici-unul dintre aceste două rele nu e de dorit. Unele partide politice, (în primul loc, dator e să recunoască oricine, că se află partidul poporului) nu s'au lăsat influențate, în atitudinea lor, de nici-un resentiment de natură confesională. Cine vrea să aibă un exemplu despre această concepțiune, să ia în mână broșura d'lui Vasile Goldiș asupra Concordatului. Dar sunt și alte partide, (pilda cea mai caracteristică o oferă partidul liberal) care n'au reușit să stabilească anumite distincții, lansându-se într'o luptă aproape fățișă împotriva bisericeii bănuite că simpatizează, politicește, cu adversarii săi. Ca un simptom al acestei mentalități ni se prezintă discursul rostit în Maturul Corp de preotul Turcu, proaspăt senator liberal. Oratorul a desgropat vechi adversități de sub cenușa vremii, a făcut, în culori negre, procesul unirei cu Roma de la 1700, s'a răfuit în mod postum cu Papa, care n'a dat lui Ștefan cel Mare ajutorul făgăduit, a acuzat întreg catolicismul deuciderea lui Mihai Viteazul, și a sfârșit prin a se război, pe față, cu Mitropolia de la Blaj, care pune la cale „cea mai diavolească și condamabilă acțiune criminală ce se poate concepe împotriva românismului, creștinismului ortodox și patriei noastre în genere...”

* * *

Dacă ar fi să ne călăuzim după asemenea gesturi de agresivă ostilitate (manifestate, dealtfel, și din tabăra cealaltă) am fi îndemnați să credem, că ne găsim în pragul unui veritabil război religios, întorcându-ne, în deplină contrazicere cu întreg trecutul națiunii noastre, spre cea mai autentică mentalitate medievală, născocind pricini de zizanie, pe cari nu le-am înregistrat până acum, și scoțând la iveală, noi înși-ne, slăbiciuni, pe cari nu ni le-am cunoscut. Datoria cercurilor diriguitoare ar fi să potolească excesul de zel al temperamentelor prea combative, restabilind domnia bunului simț tradițional și în-lăturând cu înțelepciune cearta păgubitoare, care a început. Din ne-

fericire, actualul guvern nu poate, sau nici nu vrea, să găsească drumul care duce spre o pacificare a spiritelor, iar partidul național-tărănist, din felul cum speculează agitația, dovedește că are ceva de pescuit în această apă, cu atâta stăruință turburată. Nu ne mai rămâne, deci, decât o singură nădejde. Mântuirea ne va veni tot dela minunata cuminenție a poporului nostru, care, de dragul câtorva rățăciți, nu va învenina izvoarele păcii sufletești, în mijlocul căreia a trăit atâtea sute de ani. Jocul valorilor de la suprafață nu va răscoli liniștilele adâncimi, unde nimeni n'a fost în stare până astăzi să așeze zăgazuri și să înalte diguri despărțitoare.

Contopirea celor două biserici românești va fi posibilă cândva? Mai mult: este ea de dorit? Iată, cum se zice atât de des, o muzică a viitorului. Vom realiza, într'o zi, poate, și acest acord desăvârșit al credinței, în marea simfonie a unității naționale. Ne îndoim, însă, că se va ajunge la acest rezultat prin ostilități declarate și prin recriminări reciproce. Cu atât mai puțin va reuși să contribuie la această supremă înfrățire patima rivalităților politice, pe cari biserica nu numai că nu se cuvine să le slujească, dar e chemată să le înconjure...

ALEXANDRU HODOȘ

Traiul la oraș

Și până în ziua de astăzi regret că n'am putut să stau la neamțul Schmitz, cea dintâi gazdă a mea. M'a ținut așa de bine cum nu trăisem niciodată până aci și nici deatunci încoace.

Dar traiul meu excelent n'a durat decât o lună și ceva. A fost mai mult o momeală, până să mă deprind cu viața dela oraș. Incutându-mă în altă parte, căci gazda mea se întorsese la vechea-i meserie de morar. Iohann, tovarășul meu de joacă, a ajuns, ca și mine, în casă străină. Am păstrat însă legăturile de prietenie până la conferința păcii din anul Domnului 1919, care nu avu altă treabă mai bună de făcut, decât să taie prietenia noastră cu cea mai stupidă graniță din câte s'au născocit. Aproape în fiecare săptămână mă duceam la Moara Sauerwald, să-mi văd pe cei dintâi prieteni ai mei, grație cărora am îndrăgit viața dela oraș. După câțiva ani și prietenul Iohann s'a făcut morar și deatunci mergeam la moară ca la mine acasă, mai ales că la Moara Sauerwald era și plaja — strandul — Bisericii-Albe.

Despărțindu-mă de familia Schmitz, am pierdut noțiunea de stabilitate în așa fel, încât un deceniu întreg m'am făcut clientul nomad al tuturor periferiilor din „Orașul florilor“ — cum îl numise un publicist vienez — și al tuturor națiilor rătăcite pe aci. Numai în familie românească n'am fost niciodată, pentrucă și tatăl meu era condus de prejudecata, care și astăzi guvernează spiritele din Ardeal și Banat, că românii fiind cei de pe urmă, nu prea ai ce învăța dela dânsii. Astfel, dela morarul Schmitz, am ajuns la văduva unui sergent de poliție sârb, fost țaran în comuna Kusici, apoi la un muzicant și pantofar ceh, de unde, — la stăruințele direcțiunii școlii, care desperase că nu se prinde de noi limba ungurească — am trecut la un paznic ungar dela închisoarea tribunalului local, pen'ruca mai târziu să mă stabilesc, pen'ru un timp relativ mai lung la un alt ungar, la Kardos Imre, spălătorul de casă al garnizoanei Bisericii-Albe și așa înainte. Cu alte cuvinte, am cutreerat nu numai toate extremitățile orașului, ci și întreaga periferie socială.

Dacă la morarul Schmitz am trăit mai bine decât acasă, la ceilalți situația socială s'a schimbat tot înspre mai rău. Plecând dela neamțul Schitz mi s'a aplicat un regim culinar special, ani de-a rândul deosebindu-se cu totul de acela al colegilor mei de școală, cu cari locuiam împreună, căci niciodată n'am stat singur. Numai pe mine, singur, nu m'ar fi primit nimeni, deoarece părinții mei ofereau așa de puțin, încât nici cel mai sărac om din Biserica-Albă n'ar fi consimțit a-și spori grijile cu persoana mea, fără vreun folos material. Ajunge să amintesc numai câteva din condițiile noastre de plată, pentruca acest lucru să se învedereze. În numerar, plăteam lunar: doi fiorini; în natură: 20 kgr. făină, cinci kgr. cartofi, două de fasole, unul de untură și ciapă; iar pe an: un m³ lemne și câteva căpășini de varză. Cine putea să mă primească în nădejdea ciupelii? Cine putea să se aleagă cu vreun folos material de pe urma mea, când toate erau așa de rigurose și zgârcit măsurate? Abia reunind pe mai mulți se putea înjgheba o gospodărie cât de cât rentabilă. Eu totdeauna eram în coadă, căci printre ceilalți copii se găseau și de aceia cari plăteau mai mult, după cum li se servea cafea dimineața și carne la amiază, sau nu. Aceste două articole din urmă mie nu mi se cuveneau.

Din cauza condițiilor diferite de plată, mai niciodată nu mă potriveam la mâncare cu ceilalți copii. Ei beau dimineața cafea, eu mâncam cartofii, fasolea sau varza ce rămânea de seara. Și când ne potriveam, dar numai la amiază, din mâncarea mea lipsea totdeauna carnea. Eu trebuia să mă mulțumesc numai cu mirosul acestui aliment. Carne nu mâncam decât atunci când venea tatăl meu la oraș și când mi-o cumpăra el, personal. Și atunci, potrivit tradiției, nu mi cumpăra decât carne de oaie. Tot de atâtea ori îmi aducea însă și un butoiuș cu brânză și în acest supliment nutritiv era marele meu noroc.

Taiul meu inferior nu mi-a cauzat nici o suferință morală decât la început, întrucât gazda mea trebuia să explice la fiecare masă cauzele tratamentului său inegal. Cu toate că eram tipul incarnat al unui mic proletar, nu eu eram acela care să-i îndieze pe ceilalți, ci invers, ei mă invidiau pe mine. Nu motive de educație contribuiau la aceasta, nici dintr'o parte, nici din alta, ci un fapt mărunț, care la această vârstă contează foarte mult: eram cel mai tare dintre toți. Copiii sârbi — căci mai totdeauna în tovărășia lor eram — nu găseau altă explicație faptului că mă puteam lupta cu doi-trei deodată, decât că mânânc cartofi și fasole în loc de cafea, o constatare care mă făcea să fiu mândru, iar nicidecum umilit.

Într'o privință, însă, a trecut să și sufăr. În concepția tatălui meu nu intra nicidecum necesitatea „banilor de buzunar”. Din acest motiv, el totdeauna îmi dădea mai puțin decât îmi cereau nevoile. Dacă, de pildă, îi spuneam că îmi trebuie trei crețari, el îmi dădea numai doi, pentruca nu cumva rămânându-mi unul în plus să mă gândesc la cine știe ce drăcenii. El avea o concepție pedagogică care desigur nu era cunoscută nici lui Pestalozzi, cu atât mai puțin epigoricilor acestuia, dar care la țară este în mod general practică. El nu mi dădea nici pentru barbier, care, după el, era o meserie cu totul

inutilă. Venind la oraș el aducea în traistă și foarfeci, și dacă vedea că mi-a crescut părul, atunci imediat mă și tunde.

De tunsul acesta aveam o adevărată oroare. Lasă că operația ținea un ceas-două — în timpul căreia mereu vorbea, făcându-mi educație — dar mă îngrozeam când mă gândeam la clipa când voi intra în clasă, tuns proaspăt. Tatăl meu nu întrebunța piepten la aceasta delicată îndeletnicire. Mă așeza pe un scaun în mijlocul curții și mi-l tăia, pur și simplu, zulf de zulf. Pe când eram gata, aveam cel puțin șapte mii de trepte și pete albe în cap, împrejurare care mă pune în centrul atenției tuturor. Copii râdeau cu atâta poftă de mine, încât și în cursul prelegerii îmi trimiteau priviri cari mă duceau la desnădejde.

De tunsul acesta, ca și de multe alte năcazuri, ca totdeauna, m'a scăpat mama mea, pe căi lăaturalnice, căci tatăl meu nu tolera nici un amestec direct în treburile sale. În una din vacanțe am povestit totul mamei și ea a găsit mijlocul potrivit ca să-mi împace pe toți: pe tatăl meu făcându-mă să nu-i mai cer ban de buzunar, iar pe mine tungându-mă la barbier. Spălându-mi-se rufele acasă, m'am înțeles cu mama să-mi coase de fiecare dată, în vreun colț ascuns, ceva parale. De aci înainte nu mă bucuram de nimic ca de so-sirea rufelor. Când mă întreba tatăl meu la plecare dacă mai am nevoie de ceva, răspunsul meu era un invariabil: nu! Dar abia eșit pe poartă mă apucam de purecarea cămășilor, ciarșafurilor, prosoapelor, până când nu dădeam de două-trei libre, uneori și de o coroană întreagă. Având de-acuma bani, potriveam ca la venirea tatălui meu să fiu tuns, lucru pe care îl explicam în fel și chip, până când, dela o vreme, nici nu mă mai întreba cine mă tunde.

Mamă-mea, săraca, și-a păstrat acest bun obicei multă vreme, până târziu când m'am mutat la școli mai înalte și mai îndepărtate, și de undă nu-mi mai puteam trimite rufele acasă. Nu s'a abătut dela el nici când a aflat, cu multă uimire, să librelle ei adunate cu atâta chin zburau în vânt deodată cu fumul unor țigări mizerabile. Și sunt convins, că dacă libra de demult ar mai avea vreun preț în lumea noastră depreciată și dacă la Petrița s'ar cunoaște toate neajunsurile vieții dela oraș, ea mi-ar trimite câteva libre și acum, pen-trucă iubirea de mamă nu cunoaște limită și nu încetează niciodată.

P. NEMOIANU

Divagațiile „adevăratei democrații“

Am urmărit cu mult interes ultimele forme, pe cari li-a luat așa zisa democrație național-tărănistă. Curioși prin vocație, ni-am dat toată osteneala să desprindem din mulțimea atâter manifestări diverse forma rotundă a unei concepții politice, pentru a știi precis cu cine avem aface. Trudă ingrată, dar nu lipsită de oarecari satisfacții.

Campania de răsturnare întreprinsă contra actualului guvern liberal a determinat scoaterea din rezervă a tuturor forțelor de luptă, de care dispune partidul național-tărănist. Un numeros material de idei diferite, de practici opuse, de oameni cu tendințe disparate, a fost imbulzit în primele linii sub faldurile stindardelor de diferite culori ale democrației. În această învălmășeală haotică, în care întâlnim, amestecându-se fără sistemă, aricrismul nostalgic al dlui Cicio Pop, cu cazonismul revoluțional al dlui Mihalache; legalismul dinastic plin de contradicții al dlui Maniu, cu republicanismul șiret al dlui Ilie Moscovici; obscurantismul belicios al dlui Madgearu, cu clericalismul octuos al dlui Coltor; patriotismul înfierbântat al dlui Piștiner, cu internaționalismul ritos al dlui Crisescu, e greu să se facă o distincție sigură, fără o prealabilă și riguroasă operație de simplificare.

Deosebim astfel mai întâi o atitudine: partidul național-tărănist se crede stegarul autorizat al aspirațiilor masei populare românești, pentru întronarea unui regim democratic. Misiunea în fond ar fi nulă și neavenită, deoarece întreaga alcătuire de stat acuză forma democratică în toate legiuirile noastre, dela cea din urmă lege organică până la pactul fundamental, care ne declară monarhie constituțională. În fapt însă, atitudinea partidului național-tărănist pare a fi justificată de realitatea oligarhiei liberale, care există și își exercită puterea pe deasupra legilor scrise, ca o forță ocultă, potrivni a principiilor conducătoare consacrate.

Nu știm intrucât procura, pe care o prezintă partidul național-tărănist, e autentică și nici nu e cazul să o cercetăm mai amănunțit aici. Reținem numai faptul că acest partid pretinde a reprezenta ideea

democratică în luptă cu resturile oligarhice ale unor vremuri, principial apuse. În această calitate partidul național-tărănist s'a crezut în stare să facă un fel de concentrare democratică, întinzând mâna democrației turburi a socialiștilor, în tovărășia cărora a deschis lupta. Atacurile s'au repetat violente la Iași, la Făgăraș, la Craiova, la Ploești, la Cernăuți, la Chișinău și la București. Rezultatul luptei nu a fost cel mai favorabil pentru democrație. Și acest lucru ni se pare cu deosebire interesant. Vă puteți oare dv. închipui ca un partid, care ar reprezenta realmente ideea democratică, într'o țară unde democrația n'are de cucerit decât practica principiilor democratice, să iasă înfrânt în luptă cu o mână de uzurpatori ai drepturilor publice? Vă puteți dv. imagina că dacă democrația, în numele căreia se agită partidul național-tărănist ar fi fost în deplină concordanță cu ideea democratică a dv., a tuturor cetățenii acestei țări, oligarhia liberală ar mai fi rezistat pe pozițiile puteri, după atâtea atacuri înverșunate?

În ultima adunare „democratică“ a partidului național-tărănist am stat pe pragul „revoluției mântuitoare“. V'ași întrebat oare de ce dl Mihalache n'a rostit comanda și de ce dl Maiu a prelungit scadena înfricoșătoare, după vizita dela Palat? Va fi, oare mai slabă „oligarhia“ la 22 Aprilie, sau va fi mai puternică „adevărata democrație“, care se agită?

Răspunsul trebuie căutat în înseși substanța „democrației“ național-tărăniste, așa cum se desprinde ea din mărturiile proprii și practicile utilizate în această tragică și ridicolă supra-sforțare, care a fost campania de răsturnare.

Din capul locului partidul național-tărănist a săvârșit două erori fundamentale. A greșit, socotind partidul liberal o simplă oligarhie, în sensul în care numiau astfel grecii domnia atotputernică a unei familii sau a unui grup de indivizi; și a greșit, nesocotind principiile conducătoare în statul democratic modern. Partidul liberal alcătuiește în viața noastră publică o oligarhie ceva mai complicată. Îndeplinind toate formele constituționale, având el însuși o organizație în sens democratic și corespunzând aparent tuturor principiilor călăuzitoare ale vieții noastre de stat, partidul liberal nu e o cantitate neglijabilă, nu e o mână de oameni, care să dispară la cea dintâi furtună, ci o oligarhie organizată puternic, cu imense ramificațiuni în organismul țării. Ale metode decât agitația de stradă, căreia i se poate opune oricând o manifestație la fel, și alte forte în luptă decât haotica întovărășire de tendințe democratice opuse utilizată de partidul național-tărănist se cere pentru înfrângerea oligarhiei liberale.

Nesocotirea principiilor conducătoare în statul democratic modern era fatal să pună stăpânire pe manifestațiunile acestui partid în plină derută. Dela cea dintâi isbire cu inamicul (pentru a întrebuița o terminologie scumpă dlui Mihalache) partidul național-tărănist și-a dat seama de cât de puțin a isbutit să atragă masele, pe urmele lui și cât de neașteptat de puternic este adversarul. Dar în loc de a-și corecta metoda de atac și de a-și fortifica rândurile cu forțele democratice reale ale celorlalte partide de opoziție, conducătorii cetelor des-

lănțuite au început să supraliciteze principiile democratice absurde. Am văzut astfel rând pe rând necotindu-se cele mai largi forme ale vieții de stat și cele mai categorice uzanțe constituționale. Din adunările publice, unde apărea mereu aceeași clientelă politică așa de puțin conformă democrației, am auzit aruncându-se cele mai îndrăznețe formule. D. Maniu ieșise din felicitismul său legalnic și aspira să concureze în martiraj pe turbatul soldat al democrației române d. Zipstein dela Tighina. D. Mihalache cuprins de o retrospectivă plină de glorioase amintiri își adăoga un galon lat cu frunze de stejar la chipiul de căpitan rezervist și se proclama dela sine comandant suprem al batalioanelor democratice. În această febrințoasă s'au prăjit pripit cele mai îndrăznețe formule de democrație integrală. Și am văzut apoi, ca o logică firească a lucrurilor, pornind din toate unghiurile Ardealului pronunțările național-tărăniste pentru schimbarea guvernului, cu recomandări lipsite de condescendență, date Regenței, în favoarea dlui Maniu; am văzut oratori desființând cu un simplu gest toată rânduiala noastră constituțională; am văzut batalioanele dlui Mihalache adunate pe străzile Capitalei pentru a forța, cu mijloace noi, mâna factorilor hotărâtori; și am ascultat cu surprindere și grijă, nu pentru țara care va ști să se apere, ci pentru spiritul, pe care îl naște desfrământarea democratică, declarația dela Cameră a partidului național-tărănist, transmițând proiectatei adunări dela Alba-Iulia *toate chestiunile pendinte de stat*, ca unui for de valoare supra-constituțională.

Dacă ar fi să acordăm serioșitate tuturor acestor manifestări, care dau nota caracteristică a unui partid, partidul național-tărănist s'ar clasa dela sine ca partid al democrației totale. Sensul etimologic al cuvântului indică autoritatea maselor ca soluție de guvernământ. La această soluție se pare că s'a oprit partidul național-tărănist, inițiind telegramele lipsite de puzoare ale organizațiilor ardelenice — de cari în trecut fie zis poporul n'are nicio cunoștință — și decretând convocarea supra-Parlamentului dela Alba Iulia. Ideea ar fi să cuprindă, în sensul democrației antice, interesarea maselor la conducerea treburilor publice spre deosebire de practica democratică modernă, care acționează, conform voinței maselor, prin delegați. În fond însă ea reprezintă o grotescă deformație a principiilor democratice antice și moderne. Democrația greacă se practica în cetăți de câteva mii de cetățeni liberi, nu fără restricțiuni, nu fără disciplină socială și nu fără răspunderi. Atena democratică avea 18.000 de cetățeni liberi. Era deci relativ ușor ca toți să ia parte la conducerea cetății. Clasarea valorilor se făcea după norme precise, iar sarcinile publice se împărțeau cu adâncă prevedere, pentru a se evita surprizele inerente votului universal. În aceste societăți restrânse, unde oamenii cu mai multă experiență în treburile publice se puteau cunoaște mai bine decât azi în statele naționale cu zeci de milioane de cetățeni, aleșii votului universal treceau examene grele pentru a fi validați, autorii legilor păgubitoare obținute prin înșelarea bunei credințe a maselor erau trași ori-când la răspundere, iar în adunările poporului — cari constituiau înseși suveranitatea statului — nu se puteau discuta decât proiectele

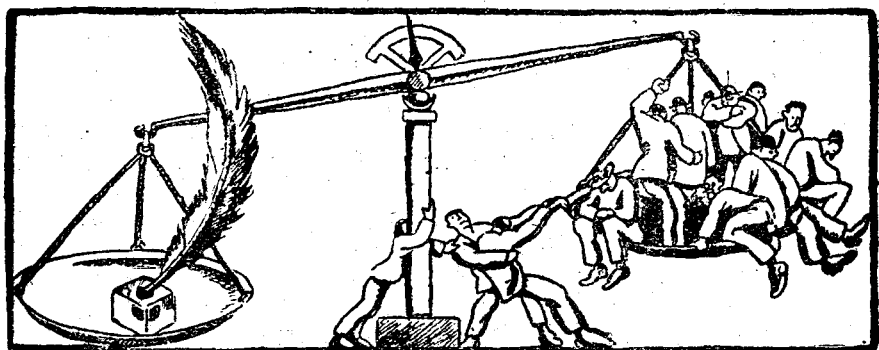
prezentate de Senat, și cei 7 magistrați „păzitori ai legilor“, aveau dreptul să dizolve imediat adunarea, dacă cineva încerca să iasă din rânduiala stabilită cu atâta prevedere.

Cunoscând aceste amănunte istorice, gândiți-vă cât de absurdă este democrația plebiscitară, pe care vrea să o introducă partidul național-țărănist! Înălăturând măsurile de cuminte prudență și de riguroasă înțelepciune socială ale democrației clasice, excluzând practica atent conciliatoare a democrației statelor constituționale moderne, noii reformatori nu fac decât să deschidă larg porțile anarhiei. Căci ce altăceva poate fi amestecul nechemat, contrar uzanțelor constituționale, al cluburilor politice în determinarea schimbărilor de guvern; și ce altăceva poate să însemne crearea, chiar imaginară, a unui for fără răspundere și fără justificare constituțională, ca acea adunare proec-tată la Alba Iulia, pentru soluționarea „problemelor pendinte de stat?“

Dacă în micile cetăți grece de acum 2500 de ani, ideea democrației nu se putea disocia de ideea disciplinei, a erarhiei și a răspun-derii, cum ni-am putea imagina azi, în statul modern, domnia prin-cipiului de democrație haotică, așa cum îl propovăduiește desperarea național-țărănistă la noi? După ce criterii ar putea să judece și să hotărască de soarta țării cei 14 milioane de țărani români abia des-chiși la o viață constituțională liberă? După modelele cunoscute de propagandă electorală, după recomandările presii, pe care o știm cum este, sau numai așa, după cum i-o tăia muntea? Își dau oare seama apostolii acestei ciudate democrații de rezultatele la care am ajunge, urmându-i? Și, admitând că doresc sincer participarea directă a ma-selor la treburile publice, întrebatu-s-au ei oare ce poate să iasă din această fluturare neconținută a unor iluzii irealizabile?

În lunga cale străbătută în cei 2500 de ani, cari ne despart de crearea celor dintâi democrații europene, noțiunile și-au modificat evi-dent sensul. Pe atunci *demagogii* erau adevărații conducători ai cetă-ților conduse prin participarea tuturor la sarcinile publice; ei erau cei ce determinau, cu talentul lor oratoric, rezoluțiunile populare; dar vai de demagogul, care ar fi avut îndrăzneala să înșele buna credință a maselor, detărminând o hotărâre potrivnică intereselor publice ale cetății! Azi demagogii sunt cu totul altăceva; nu li se cere nici talent oratoric și nu-i amenință nicio răspundere. Dar dacă evoluția noțiu-nilor a putut ajunge în această privință așa de departe, noțiunea de-mocrației încă n'a mers până la a se confunda cu ideea de anarhie, decât în unele minți sdruncinate de prea multe răfăciri pe căile întor-tochiate ale nepriceperii în treburile publice.

D. I. CUCU

Cronica politică

Vecinii se bucură...

Ar fi să repetăm o banalitate, dacă am stăruii asupra faptului, că problema legăturilor noastre cu străinătatea domină astăzi toate celelalte preocupări ale opiniei publice românești. Există, firește, în România, și un proces, încă nerezolvat, al politicii interne, dar difi-cultățile lui se datoresc aproape exclusiv incapacității partidului liberal de a căuta să domine o situație, pentru clarificarea căreia nu mai are la îndemână nicio soluție. Așa fiind, moștenirea care va rămânea după actualul guvern dincolo de hotare e cu mult mai încurcată decât aceea pe care el o lasă în țară. Orișicând e ușor să faci rânduială la tine acasă, decât să recâștigi o prietenie pierdută.

Viitorul guvern va avea această ingrată misiune, de a scoate România din penibila izolare în care a aruncat o politica externă, atât de neîndematică, a cărmuitorilor de astăzi. Cine va putea să ducă, însă, la bun sfârșit, această covârșitoare sarcină? Si prin ce mijloace vom putea recuceri terenul pierdut?

În cuvântarea rostită la consfătuirea partidului poporului de la Cluj, d. general Avereșcu a afins numai în trecut această rană încă deschisă, ferindu-se să spună prea mult, dar simțindu-se dator să fixeze un punct de orientare pentru viitor. Obișnuit să-și cântărească fiecare cuvânt cu un neobișnuit simț al răspunderii, — cât e de preferabilă această elocvență sobrietate vorbelor mari, în care se bălăcesc revoluționarii de operetă! — fostul președinte al Consiliului s'a mulțumit să amintească legăturile prețioase, pe cari România le realizase pe vremea trecutei guvernări, arătându-și convingerea, că i-ar sta în

puțină să lege din nou firul relațiilor noastre externe, acolo unde el a fost rupt acum zece luni. Cine cunoaște mai de aproape împrejurările în cari s'a desfășurat procesul optanților maghiari la Geneva, și ce azeiuni ne-au lipsit pentruca dreapta noastră cauză să triumfe, va prinde fără nicio sfortare înțelesul acestor declarații îmbucurătoare, ale unui bărbat politic, care s'a ilustrat mai de grabă printr'o discreție exagerată decât printr'o lăudăroșie încărcată de plină încredere¹⁾.

Să vedem acum, la ce ne putem aștepta dinspre partea cealaltă.

Opoziția național-tărănistă a ținut o serie destul de lungă de intruniri în toate colțurile țării, exploatând, cu o neostenită stăruință, recunoaștem, greșelile guvernării dlui Vintilă Brătianu, exaltând într'un chip cu desăvârșire inutil nemulțumirile reale ale populației, și făgăduind toate fericirile posibile pentru viitor. Nu mai reamintim aici fazele îndârjitei campanii, dela strașnicele comenzi militare ale dlui I. Mihalache până la amenințarea cu adunarea națională de la Alba-Iulia, unde d. Iuliu Maniu are de gând să refacă, din fărâmiturile ce-au mai rămas, vestitul Consiliu dirigent de-acum zece ani. Ne vom mărgini să arătăm, ce răsunet au avut peste graniță aceste asalturi asupra puterii.

La Budapesta, unde e proaspătă iluzia, că Ungaria a câștigat o importantă victorie diplomatică în procesul de la Geneva, acțiunea dlor Iuliu Maniu și I. Mihalache a trezit nădejdea, mărturisită fățiș, că România se găsește în pragul desmembrării. (Nu suntem în măsură să cunoaștem comentariile comisarilor poporului de la Moscova, dar suntem convinși că și acolo se așteaptă cu înfrigurare cea mai neînsemnată turburare a ordinii publice la noi în țară). Avem înaintea ochilor un număr din ziarul *Budapesti Hirlap*, unde își găsește ecou bucuria bruscă din cetatea de pe malurile Dunării. Într'un articol intitulat „Revoluția lui Maniu“, gazeta șovinistă scrie, cu ochi scilpitori de speranță:

— „Astfel se coace recolta zilei maghiare de mâine! Oile rătăcite se vor întoarce. Astfel dovedesc, Maniu și tovarășii lui, dreptatea noastră, dreptatea lui Rothermere. Justifică chiar și cuvintele lui Wilson: „popoare nu pot fi mânate ca oile, dintr'o țară într'alta“. Aspectul situației actuale dovedește că Ardealul a exportat în regat pe vajnicii lui agitatori și acești oameni buni, după vechea rețetă a lui Horia, Cloșca, Iancu, prepară doctoria pentru România bolnavă. Doar pacientul s'a schimbat. Atunci ne-au administrat nouă doctoria ucigătoare a revoluției, acum o dau să o înghită România.

„Vor rechema pe Titulescu în țară, sau nu, e tot una. A por-

¹⁾ E destul să amintim ceea ce s'a petrecut cu prilejul încheierii tratatului cu Italia. Partidele de opoziție, printre cari se găsea, se înțelege, și partidul liberal, l-au atacat foarte violent pe d. general Averescu, acuzându-l că a semnat alianță de pe urma căreia România nu câștigă nimic. N'au trecut decât câteva săptămâni, și Parlamentul din Roma a ratificat actul internațional, prin care se recunoaște unirea Basarabiei. Nu incupe nici o îndoială, șeful partidului poporului știa, că ratificarea va fi o consecință a tratatului de alianță. Ce ușor i-ar fi fost să astupe gura acuzatorilor săi! Cu toate acestea, a așteptat fără să se impresoioneze, rodul firesc al sfortărilor sale,

nit la drum revoluția. A pornit, și Maniu este șeful. Mihalache po-
menește de arme, de piramide. Poporul a pornit din munți. Pe
cai mărunți, femei cu topoare în mâini se apropie. Vai vouă fete
subțiri din București! Azi Majestatea sa poporul poate a ochit doar,
care palat i-ar place. Azi încă e disciplinat, ascultă de șefi, poate
însă să vină ceasul, când nici Maniu nu mai poruncește și atunci
flăcările vor cuprinde imperiul român.

„Ardealul să vegheze, să nu fie vândut din nou, la fârg.

„Iar noi să stăm pregătiți pentru momentul când flăcările focu-
lui lui Maniu ne vor doborî hotarele“.

Nu e pentru întâia oară, când ramura ardeleană a partidului
național-tărănesc oferă asemenea satisfacții patrioților dela Budapesta.
N'am uitat încă, scenele petrecute în Parlamentul maghiar în ziua în
care comitetul de o sută al dlui Iuliu Maniu a hotărât să nu ia parte
la încoronarea Regelui Ferdinand la Alba-Iulia. Ne-a mai rămas în
urechi strigătul de mulțumire, care a răsunat atunci în capitala veci-
nilor noștri: „*Transylvania non coronat!*“ (Ardealul nu încoronează!)
Știm bine, că partidul național nu urmărea acest efect, ne place să
credem, chiar că l'a regretat, dar, când săvârșești un act păgubitor
pentru interesele țării, nimeni nu se mai întreabă, dacă ai fost un
trădător de țară, sau, pur și simplu, un neghiob.

Acelaș lucru și astăzi. Nu susținem, că d. Iuliu Maniu vrea
cu adevărat, să servească „României bolnave“, doctoria revoluției. Nu,
știm prea bine, că totul se reduce la un evident șantaj împotriva celor,
cari ezită să dea soarta țării pe mâna dlui I. Mihalache... Rezultatele
însă, se văd. Și întrebarea se pune, nemiloasă: Cum vor fi în stare
să refacă prestigiul României în fața lumii niște oameni, a căror acți-
une politică dă naștere atâtor nădejdi în fabăra vrăjmașilor țării?

Nu răspundem noi. Răspundeți dumneavoastră...

Adunarea dela Iași

Adunarea, pe care partidul poporului a ținut-o Duminica trecută
la Iași, a fost foarte cercetată. Peste zece mii de săteni au fost de
față. Pentru cei, cari au judecat popularitatea acestui partid după rezul-
tatele, — atât de puțin sincere! — oferite de ultimele alegeri tichuite
subt guvernul liberal, această afluență de participanți a putut să în-
semne o surpriză. Ceilalți au avut, cel mult, prilejul să constate, că
odioasa campanie de calomnii, dusă împotriva Generalului Averescu
și a colaboratorilor săi, n'a reușit să producă altceva decât o trecă-
toare confuzie de suprafață printre cititorii creduli ai anumitei prese
din Capitală. Tăraniî însă, spre marele regret al d-lui Albert Honig-
man, de sigur, nu citesc nici *Adevărul*, nici *Lupta*, iar minciuna
care vine pe aripile vântului nu prinde rădăcini.

Fruntașii partidului poporului nu s'au dus în vechia capitală a
Moldovei să trîmbițeze deslănțuirea revoluției mântuitoare, sau să îm-
prăștie făgăduieli amăgitoare pe socoteala zilei de mâine. Ei au vorbit
liniștiți, dar destule de apăsător, arătând fără reficențe situația grea în

care se găsește țara, și mărturisind în fața mulțimei ce ar putea să facă pentru a mântui ceea ce mai e de mântuit. Punctul de vedere al partidului poporului a fost expus, de toți oratorii, în termenii cei mai răspicași. Raționamentul se întemeiază pe o logică strânsă.

Acum un an, la cârma țării se afla guvernul prezidat de dl General Averescu. Era ordine în țară și era liniște la Cameră; legăturile noastre cu străinătatea erau excelente; leul își dublase prețul în străinătate numai în decurs de câteva luni; tratativele pentru încheierea împrumutului extern erau aproape de sfârșitul lor fericit; toate treburile publice mergeau bine, când, pe neașteptate, fără altă rațiune aparentă decât dorința de a se găsi la putere în clipa tragică a morții Regelui Ferdinand, regretatul Ion I. C. Brătianu a pus la cale lovitură de la 4 Iunie. A fost un act cu urmări dezaastroase pentru țară. Evenimentele au dovedit-o, până și cei mai îndărătnici au început să se convingă. Prin urmare, care poate să fie deslegarea crizei actuale, dacă nu reinfrarea în normal, reîntoarcere la regimul înlăturat pe nedrept?

Trebuie să mărturisească oricine, că argumentul nu e lipsit de vigoare, și că cetățenii luminați îl vor aprecia. Trei forțe politice stau înșiruite astăzi în linie de bătaie. Partidul liberal, care ne-a adus unde se vede, și care, din pricina aceasta e virtualmente căzut, fără a mai fie nevoie să ne suim pe baricade pentru a-l dărâma. Apoi, partidul național-țărănesc, care reprezintă cea mai imprecisă aventură, aventura demagogiei pusă în poziția penibilă de a realiza promisiuni imposibile. În fine, partidul poporului, care nu cere decât să continue o activitate întreruptă, în cursul căreia interesele României n'au avut de suferit nic-o știrbire, dimpotrivă, erau pe deplin apărute, într-o atmosferă de continuă prosperitate.

Iată ce s'a spus la Iași, iată ce se va spune și la celelalte adunări. În vremea aceasta național-țărăniștii se pregătesc de revoluție, iar leventii lui Horthy așteaptă momentul favorabil pentru o intervenție hotărâtoare. Se va vedea, care metodă va trimfa...

ION BALINT

„Pavilionul cu umbre“

— Turneul trei Marioara Ventura —

După grosolana farsă a genialității dlui Ciprian, piesa dlui Gib. I. Mihăescu n'a găsit la Cluj o atmosferă prea favorabilă. Inșuși certificatul, pe care îl dădea interpretarea trei Marioara Ventura, nu a isbutit să frângă o justificată rezervă. Evident că „Pavilionul cu umbre“ n'are nimic asemănător cu filosofia elementară a „Mărtoagei“ dramatice iscălită de d. Ciprian, dar publicul, pus în gardă de aproape acelaș procedeu de lansare, e îndreptățit să judece cu ceva mai multă strictețe. De aceea la Cluj succesul a fost relativ.

D. Gib. I. Mihăescu e unul din scriitorii noștri cu multă originalitate și vigoare. Succesul recent al primului său volum de nuvele l'a clasat just printre cei dintâi prozatori ai generației tinere. Astfel se explică, până la o oarecare măsură disproporția, care există între valoarea reală a piesii sale și și excesul de admirație, cu care a fost judecată la București. „Pavilionul cu umbre“ are calități de originalitate și îndrăzneală; e însă o lucrare dramatică slabă, o realizare crâmpoșită de începător cu talent. Intre Gib. I. Mihăiescu din „La Grandiflora“ și Gib. I. Mihăiescu autorul dramatic e o distanță considerabilă. Nuvelistul s'a afirmat, deplin stăpân pe materialul mănuit; autorul dramatic dibuiește. Nuvelistul desprins să scormoniască, nu isbutește să sintetizeze. Din cele trei acte ale piesii, două și jumătate lăncezesc în scene incidentale, alătura de desvoltarea conflictului dramatic. Autorul se simte neconținut intervenind, explicând, determinând situații noi lămuritoare. Acțiunea nu se desfășură de la sine, ca un mecanism bine pus la punct, ideea nu crește din rădăcinile ei proprii, ci e neconținut pusă în proteza voinței autorului. Desnodământul se

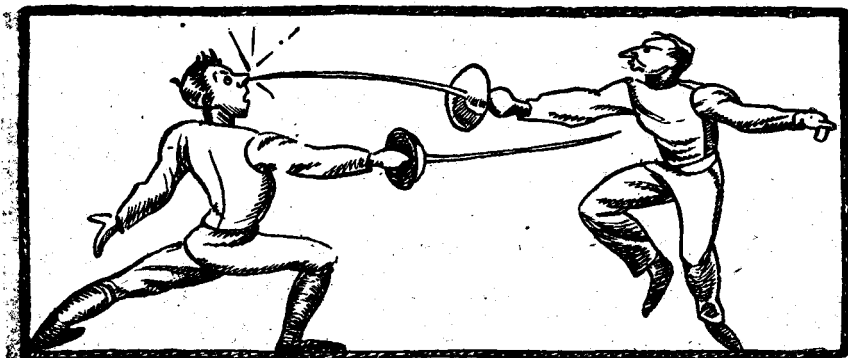
precipită astfel brusc, inexplicabil. Eroul dramei, Geo, ar putea să disprețuiască glonțul din culise și să răspundă cu un zâmbet de cinică resemnare la farsă; pe care el singur și-a făcut-o. Geo ar putea tot așa de bine să-și potolească cea dintâi furie de mascul jicnit, frăgând Lianeii o sfântă de bătaie, în cinste. Drama, adevărată dramă, de aici începe, din nehotărâțul raporturilor dintre cei doi ștregari căsătorii. Geo a vrut pe Liana perversă. Liana a devenit ceea ce a vrut Geo. De ce dară, desperare și revolver? Liana e perversă și iubește pe Geo. Geo e diabolic și iubește pe Liana. Întrebarea e cine isbân-dește: perversitatea sau dragostea? Pușcătura de revolver n'are ce căuta aici; e un element străin.

Sau... dar soluțiile sunt infinite, pentru că drama începe deabia de acolo de unde a încheiat-o autorul.

În această schițare smârcăită de personaje și conflicte, ce putea să facă interpretarea? Zadarnic am căutat petala de catifea mângâietoare, pe care o semnala cândva d. Arghezi în arta d-rei Ventura. Resursele marelui tragedian se răvășiau în textul plin de frumuseți nelegate, ca un izvor îndrumat pe un prundiș scânteietor în soare. Din ceea ce n'a încheiat autorul nu se putea întrupa nimic. Liana d-rei Ventura a ieșit fatal o cucooană plictisită de o conversație, pe care nu o poate evita.

Ceialți? Bietul d. Pop Marțian, care cu finereasca dsale con-știinciozitate, nu știa ce trebuie să fie: un om detreabă, un rătăcit convertit sau un ficălos din naștere? Alternanța rolurilor indicate în text îl zăpăcise într'atât încât nu întrevăzuse, și nici nu, avea cum, posibilitatea înfrunțării tuturor acestor atribute umane într'un singur personaj. Bietul d. Bulfinski, care își compusese o mască așa de plastică, fără a găsi cu ce să o exteriorizeze, a făcut tot ce a putut să pară ceea ce nu putea fi. A ridicat mâinele, și-a scărpinat ceafa, a dat ochii peste cap, a pândit ca un agent secret și a sărit ca o panteră, a tunat cu glasul și s'a înduișat, dar pe boerul Ilarië nu l'am văzut, așa cum probabil ar fi vrut și autorul și interpretul să ni se înfățișeze.

D. I. C.

GAZETA RIMATĂ

Comedia Tinereții

„Mă simt mai tânăr decât acum zece ani. Dacă nu credeți, întrebați pe nevastă-mea.
(Interviewul dlui dr. Alex. Vaida.)

O, dați-mi lira să mi-o 'nstrun,
Să cânt plăcerile vieții,
Să smulg din dorul meu nebun
Un imn de slavă tinereții...
Disprețuiesc putere, bani,
Luați-mi tot, dar dați-mi iară
Cei douăzeci și cinci de ani,
Să simt eterna primăvară!
Căci Faust, bătrânul, ce-a făcut
Când pentru nurii Margaretei
Lui Scaraoșchi s'a vândut?
Voiă și el să placă fetei!

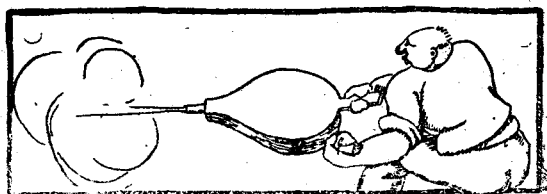
De ce, atunci, pe voi vă miră,
Că Vaida cere, printre tineri,
Un loc de cinste, și admiră
Comorile zeiței Vineri?

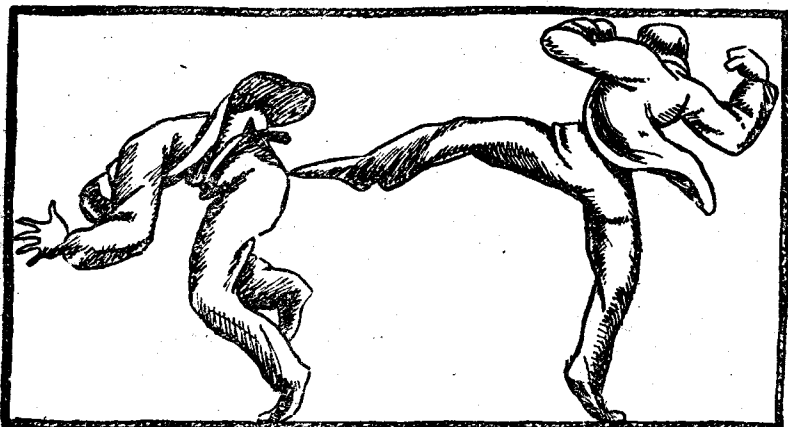
Politica v'o spun și eu,
E o cucoană urâcioasă,
Discută mult, se lasă greu,
Și nici măcar nu-i credincioasă!
Voivodul, deci, decepționat,
Găsind în alte părți plăcerea,
Pe Voronof l-a implorat:
— „Colega, dă-mi 'napoi puterea...”

Schițând, gentil, un compliment,
Zâmbi savantul în bărbuță,
Și i-a prescris un tratament
Cu niște glande de maimuță...
Acum, mai zvelt ca un sylvan
Amicul nostru se întoarce,
Dar glandele de-orangutan
Adeseori îi joacă farse.
Atunci se suie în copac,
Simțind că-i crește-o coadă tristă,
Și face — singur și posac —
Politică separatistă!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

dr. ROMULUS GORILĂ
— fruntaș național-fărănist —

INSEMNĂRI

Se rupe tovărășia. — Revenind din străinătate, abia a pus piciorul pe peronul gării de Nord, și d. N. Iorga s'a grăbit să se lepede de tovarășii săi de luptă, național-țărăniști. Se știe, că în cursul recente campanii de răsturnare, de la Făgăraș la Galați și dela Cernăuți la București, partizanii fecundului istoric au fost de față, manifestând perfectă lor solidaritate cu scopurile urmărite de dnii Ion Mihalache și Iuliu Maniu. Acestea s'au petrecut, însă, în lipsa dlui N. Iorga, care, din lunga sa călătorie, a urmărit peripețiile tristei mascarade revoluționare, iar acum, reîntors acasă, administrează o strașnică lecție zurgabiilor săi aliați.

Fără nici o reticență, d. N. Iorga s'a declarat împotriva tuturor atitudinilor de până acum ale partidului național-țărănist, desaprobând categoric toate proiectele lui pentru viitor, Iată, în esență, în ce constă neînțelegerea: Reprezentării partidului național-țărănist s'au retras din Parlament, în vreme ce dl N. Iorga se prezintă la Cameră să-și ia în primire fotoliul său de deputat nou ales

la Ismail. Național-țărăniștii vor să răstoarne guvernul prin mișcări de stradă. Dl N. Iorga declară: „nu pot considera nici cea mai strălucită adunare publică drept o adunare națională, capabilă să ia hotărâri de stat“. Dl Iuliu Maniu se pregătește să meargă încă o dată la Alba-Iulia, flancat de dl I. Mihalache. Limpede și precis, dl N. Iorga e împotriva aventurii.

Tovărășia, deci, s'a rupt. Rămân, ce-i drept, ceilalți aliați: Iacob Pistiner, Zipstein și plâpunarul Cristescu. Partidul național-țărănist n'are ce să regrete...

Canalia populară. — În recentul discurs dela Iași dl Octavian Goga a adăugat o nouă fișe la galeria ilustrațiilor politician de după războiu. Alături, de șabăs-goim, profetul dela răspântii, deputatul de frontieră și tribunul interjecționist, apare într'o gravă lumină *Canalia populară*. Aruncând la gunoi greutatea unor credințe, rupându-se fără nici-o mustrare din legăturile cu trecutul, acest tip nou, apărut ca o ultimă svârcolire a unor vremi incerte, exploatează senti-

mente, alimentează uri, inveniează conștiințe, numai și numai pentru popularitate.

— „Ce-ar fi, a spus d. Octavian Goga, — ca ducându-mă la Cernăuți, în loc să mă plec în fața mormântului dela Putna, să abdic dela principiile mele și să asud demonstrând teoriile lui Marx și Lenin. Aș fi aplaudat de sigur în zece limbi dintr'odată. Nu mă cobor însă pentru a recruta asemenea simpatii ieftine“.

Acel care face aceasta este un a postat, este *Canalia populară*.

Libertatea presei. — Nu vrem nici decum să plasăm vre-o răutate specială pentru ravagiile pe cari le face creionul roșu al cenzurei în coloanele ziarului *Cuvântul*, care în treacă fie zis, injurându-ne ca la ușa cortului, a perdut de mult dreptul de-a sta ște vorba cu noi. Nu stăruim nici asupra ciudăteniei că tocmai patronul de ieri, dl Argetoianu, a legitimat la Senat pedepsirea gazetei. Nici nu ne-am transformat peste noapte în apărătorii anarhiei fiparului pe care, slavă Domnului, am reglementat-o cu dreptate și asprime la timpul său. O simplă întrebare însă pentru guvernul actual: ce e cu libertatea presei de care se inamorase când a luat puterea și pe care o flutura ca un drapel împotriva noastră? Ce zic proștii care-au crezut un moment în revărsarea slobodă de cerneală, și-au chelălăit un an de zile stropindu-ne cu toate noroaiile?

La Alba-Iulia. — Am văzut ce s'a ales din revoluția proiectată la București pentru ziua de 18 Martie 1928. S'au ținut foarte multe discursuri, a fost o lungă defilare de agenți electorali în diferite costume, mai mult sau mai puțin naționale, și în chip de apoteoză, s'a aclamat o moțiune, care a fixat o nouă scadență a loviturii supreme: 22 Aprilie, la Alba-Iulia.

Ce se va întâmpla acolo, nu știm

incă. Și nici n'avem de unde să ne orientăm, fiindcă nu știu nici șefii. Sincer cum e totdeauna, d. I. Mihalache a mărturisit la banchetul dela Luzana creștința sa „în revoluția, care să mântuiească națiunea românească“, dar a adăugat numai decât: — „Ce vom face la Alba-Iulia eu declar mai dinainte că nu știu. Ceeace știu, e un lucru: ceeace vom face acolo, vom face ca să ne ajungem ținta: Mântuirea noastră!“ E cam vag, nu-i așa? Nici dl Virgil Madgearu, care e om de cifre, n'a fost mai precis. A adus mulțumirile sale pentru „paharul cu bere oferit statului major al Capitalei“, s'a declarat gata să se jertfească pentru Ardeal, fiindcă „Ardealul s'a eliberat pe el însuși și Ardealul va elibera astăzi întregul neam românesc“, dar tot nu ne-a lămurit: ce se va petrece la Alba-Iulia?

Facem numai presupuneri. Manevra se va repeta, probabil, cu acelaș ceremonial, ca la București. O singură schimbare de program e posibilă. S'ar putea, ca dl dr. Alexandru Vaida să intre în scenă cu lozincă sa cunoscută: „Ardealul al Ardelenilor“, iar bătrânul luptător pentru libertate, dl Csicsó Pop să proclame revizuirea hotărârilor dela 1 Decembrie 1918.

Doamne ferește! Această perspectivă sumbră se întemeiază însă, numai pe o bănuială, fiindcă, în definitiv, nu e exclus, ca întrunirea proiectată să nu se mai țină. Te pomenești, că reușește intervenția împăciuitoare a dlui N. Iorga. Sau, poate, adunarea grozavă va fi oprită de actualul guvern., sau de altul care o fi atunci.

Reportaj politic. — Am mai pomenit în câteva rânduri despre metodele inventive ale confracților noștri, cari fac reportajul politic la gazetele independente din Capitală. Am descoperit, pe seama acestora, și un precursor. E infantigabilul Caracudi, fostul coleg de redacție

al lui nenea Iancu Caragiale, care, urmându-l într-o frumoasă după amiază de toamnă, l'a surprins flicluindu-și în formațiile senzaționale în Cișmigiu, cu un pahar de lapte bătut dinainte.

Nenea Iancu Caragiale, săracu', s'a retras de atunci, pușin cam amărât, în lumea dreptilor, dar Caracudi, trăește încă, și colaborează, sub diferite pseudonime, la ziarele *Adevărul*, *Dimineața*, *Cuvântul*, *Lupta*, și altele. În timpul iernei, activitatea lui a fost mai redusă. Dar acum a venit primăvara. A pus la naftalină eleganta sa blană de biber, (pe care o poartă în amintirea vestitei sale campanii împotriva băncii Weiss, Carara și Comp. din București) și-a îmbrăcat pardesiul cel nou, culoarea oului de rață, și a descins iar în Cișmigiu. Dar acum nu mai bea lapte bătut. Preferă kefirul.

Deacolo a cules, zilele trecute, știrea despre convorbirea secretă dintre d. d. Vințilă Brătianu și Iuliu Maniu, publicată apoi aproape în toate ziarele bine informate. Actualul președinte al Consiliului, au anunțat pe rând *Cuvântul*, *Lupta*, *Dimineața*, *Adevărul* și celelalte, — a cerut o audiență președintelui partidului național-tărănesc, rugându-l să înceteze campania violentă împotriva guvernului, să aibe puținică răbdare, până la toamnă, când liberalii se vor retrage, predând puterea, de bună voie, în mâinile sigure ale excelentului bărbat politic dela Bădăcini... Dar dl Iuliu Maniu (căci despre dumnealui se vorbește aici), înfășurat în cunoscuta sa intransigență, a răspuns cu e frântură de vers din imnul lui Andrei Murășanu: — „Acum ori niciodată“!

Frumoasă scenă! Din nefericire, autenticitatea ei a fost desmințită din ambele părți. În ziua presupusei întâlniri, dl Vințilă Brătianu se găse împreună cu dl I. G. Duca, asigurându-l că-i va lăsa moștenire șefia partidului, iar dl Iuliu Maniu se consulta cu medicul său

curant, dl dr. Alexandru Vaida, asupra mijloacelor cu ajutorul cărora un om de stat poate întineri cu zece ani. Caracudi, cu alte cuvinte, iar a mințit!

Noi am avut de gând, într'un timp, să deschidem în *Țara Noastră* o rubrică săptămânală, unde să încreștăm toate minciunile înregistrate în reportajul politic al gazetelor independente din Capitală. Dar ne-am răzgândit, temându-ne că nu vom pridiți cu tiparul.

Bastilia și Thermidorul. — În Cluj apare de vreo doi ani, la anumite intervale, o fițuică intitulată *Chemarea tinerimei române*, scrisă cu picioarele de diferiți fii și nepoși ai fruntașilor din partidul național. Într'un stil bombastic și confuz, de o intristătoare vulgaritate, viitorii colaboratori ai d-lui Iuliu Maniu își fac aici stagiul politic, maimuțărind într'un chip lamentabil stilul pamfletar al meșterilor din presa bucureșteană. Rare ori am vazut o strămbătură mai tristă, o lipsă mai evidentă de inteligență, o gramatică mai schilavă, de cât la acești băeți de bani gata ai demagogiei, cari, printr'o ciudată precocitate, în loc să graveze porcării pe pereții unor anumite locuri dosnice, le tipăresc, jânțoși, la gazetă. Ca mâine vor colinda cărciumele, în plină campanie electorală, învăjând pe dinafară repertoriul cunoscut al răcnetelor-democrate. Poimâne, ca o consecință logică a vremii care trece, ne vom pomeni cu ei în Parlament... D. dr. Aurel Dobrescu se îngrijește de pe acum, să nu rămână fără succesori!

Cazul ni se pare demn de remarcat, deși fițuica, în definițiv, nu e citită de nimeni. Dar tiparul se plătește din fondurile partidului. Redacția e instalată la sediul clubului. Iar tinerii fanatici, cari se numesc între ei *chemăriști*, sunt organizați în toată regula, arătându-se gata să se pună la dispoziția șefilor, pentru cele mai delicate însărcinări în zile grele.

Am citit astfel, în cea mai proaspătă ediție din *Chemarea tinereții române*, ordinul nr. 1., conceput în termenii următorii: „*În vederea adunării dela Alba Iulia, se va trimite fără amânare centrului o listă exactă a tuturor chemărilor cari vor participa la adunarea națională, pentru a li se putea distribui rolurile*“. Se pregătește, prin urmare, ceva foarte serios. Fiii și nepoșii vor să fie la postul de onoare...

Asupra celor ce se pregătesc la Alba Iulia, nu-i vorbă, ei sunt ceva mai puțin lămurii. Dovadă, că tot în aceeași fițuică, a apărut un grozav articol de fond, intitulat: *Vine Thermidorul!* Autorul articolului și-a adus aminte, în mod vag, de povestea revoluției franceze, și punând la contribuție o comparație răsunătoare, ne anunță din frământată, că „*S'apropie Thermidorul, care va pune capăt gesturilor nesocotite ale atâtor Neroni cinici...*“ Dar poate nu știți ce însemnează Thermidorul? Thermidorul va fi „*marșul contra tuturor Bastiliilor cari sugrumă acest neam*“. Thermidorul ramânesc va avea loc, irevocabil, în ziua de 22 Aprilie, în cetatea Bălgradului.

Ați înțeles, nu-i așa? confuzia din capul înfierbântat al junilor revoluționari. Thermidorul... Bastilia... Ah, blestematul curs de istorie a Franței!... E așa de greu de ținut minte! Ce Thermidor? Ce Bastilie? Nu se potrivește de loc... Asaltul reușit asupra Bastiliei, la 14 Iulie 1789, a însemnat o biruință a poporului din Paris asupra cetățuicii simbolice a despotismului regal. Ei, dar ce-i Thermidorul? Deschideți manualul, și vă limpeziți. E ziua de 27 Iulie 1794, când „*incoruptibilul*“ Rebespierre, șeful jacobinilor, a fost răsturnat într-o ședință memorabilă a Convențiunii, pentru a lăsa drum, liber unui alt despotism: al generalului Napoleon Bonaparte... Cine joacă, aici, rolul lui Rebespierre? D. Vintilă Brătianu? Nu-i

vedem ghilotina. Cine face pe generalul Napoleon Bonaparte? Dl dr. Alexandru Vaida? Nu-i vedem artileria!

În orice caz, zicem că bătaioșii pamphletari dela *Chemarea tinereții române* au părăsit prea de vreme băncile școlii!

Kalman Blumenfeld și Mussolini.

— Cerem scuze cititorilor noștri pentru această absurdă apropiere de nume. Dar am făcut-o dinadins, pentru a scoate și mai mult în evidență ridicolul unei îndârjite campanii.

În prima zi a marșului său asupra Romei, d. Benito Mussolini și-a atras fulgerele de mânie ale dlui Kalman Blumenfeld. În coloanele ziarului *Adevărul*, teribilul combatant al democrației române a deschis un foc viu împotriva cămășilor negre, mărturisindu-și toată repulsiunea sa față de metodele polițice ale fascismului“. Și cum era să fie altfel? Fascismul a îmbrățișat, dela început, doctrina blestemată a ideii naționale. A turnat unt de recină pe gâtul bolșevismului. Și-a manifestat cu oarecare vioiciune preferințele sale pentru metoda tare. Ducele a apucat cu putere frâna guvernării, restabilind pretufindenii principiul autorității.

Aceste toate curusuri nu sunt de natură să-l pună bine cu anumita noastră presă dela București. De aceea, *Adevărul* a intrat în polemică violentă cu gazetele din Roma, iar dl Kalman Blumenfeld are o chestiune personală cu șeful guvernului italian. E mai mult ca probabil, că dl Benito Mussolini nu se prea sinchisește de adversarii săi de pe strada Sărindar. Pentru noi, însă, această ciudată adversitate e foarte caracteristică. Dacă reporterii dela *Adevărul* se răsboiesc atât de amarnic cu reprezentanții naționalismului de pe marile Tibrului, vă puteți închipui dragostea lor pentru cei cari apără aceeași ideologie pe întinsul României-întregite!

În privința aceasta, recunoaștem însă,

că șuntem chit. Și noi ne ridicăm cu mai multă tărie împotriva primejdiilor dela noi de acasă, decât împotriva semănătorilor de discordie de aiurea... La urma urmelor, fiecare se descurcă cum poate. Cămășile negre au făcut rânduială în Italia. De ce să ne supărăm pentru atâta lucru?

Pantofarul și politica. — Întâmplarea recentă ne-a reamintit o cunoștință mai veche. Ziarele ne-au anunțat, că poliția din Viena a arestat zilele trecute pe un oarecare Petringenaru, pregătindu-se să-l extradeze, cu toate formele, în România, unde e urmărit pentru mai multe excocherii.

Cazul prezintă, dacă vreți, și o notă hazlie, fiindcă nenorocosul nostru compatriot reușise să facă, în capitala Austriei, o frumoasă carieră. Ținea cursuri de limba și literatura românească la Universitate. Profesorii îl stimau. Printre studenți era cu deosebire popular. Toate mergeau cum nu se poate mai bine, până când într-o zi, spre marea sa surprindere, Petringenaru fu recunoscut. Un simplu denunț, o anchetă sumară, un interogator indiscret, și autoritățile vieneze aflară ceace nu le venea să creadă. Simpaticul *herr Professor* n'avea decât pregătirea științifică necesară pentru a aplica pingele noi pe talpa ghetelor prea mult purtate pe pardoseal de piatră a străzilor. Într'adevăr Petringenaru fusese, înainte de a simți o anumită înclinare pentru cariera didactică, simplu păpușar...

Treaba presei vieneze, să comenteze această impostură a șarlatanului, care a izbutit să treacă, fără prea multe eforturi dela calapoade la catedra universitară. Farsa va fi înregistrată, cu tot fastul cuvenit, la rubrica avidă a curiozităților unde s'a răsfățat, cu mulți ani în urmă lovitura căpitanului falș de la Kopenick. Dacă nu ne trădează memoria, și acela

era tot un cismar! (Și Hans Sachs era din aceeaș breaslă, dar se ocupa numai cu literatura.)

Pe noi, aventurile lui Petringenaru ne interesează, însă, din alt punct de vedere. Numelē lui nu ne e străin. Îi mai știm și alte isprăvi. Fostul pantofar, arestat deunăzi la Viena, se lansase la un moment dat, în politică. Se dăduse bincinșeles cu democrația. În calitatea sa de fiu al poporului, își pusese candidatura cu o invincibilă stăruință, în câteva cercuri electorale din Ardeal, cucerind pretulindeni adevizii înflăcărâte, și stăruind cu retorica sa simplistă, valuri de indignare împotriva tuturor guvernelor din România. Numai datorită unei simple întâmplări (Petringenaru, lucrând pe cont propriu, nu s'a gândit niciodată să se înscrie în partidul național-tărănesc), acest meșter al demagogiei a rămas în afară de Parlament. Voturi, slavă Domnului, se pricepea să strângă... Ba se pricepea așa de bine, încât, la un moment dat, era cât pe-aci să ajungă deputat de Beiuș în Camara din 1920. A fost o simplă coincidență, că tocmai în acel moment l'a căutat, și l'a ajuns, un mandat de arestare.

E greu să profetim, ce i se va întâmpla de acum înainte lui Petringenaru. Poate că va scăpa, și de data aceasta, din mâinile judecătorului de instrucție. Poate că se va apuca iarăși de politică de vreme ce cariera universitară s'ar părea că i s'a infundat, iar cismăria nu-i mai surăde. Își va pune, încă odată candidatura, pe aceeaș listă cu d. d. D. R. Ioanișescu; Aurel Dobrescu & Comp. Pricepându-se ceva mai bine decât tovarășii săi la demagogie, va fi ales, probabil, în fruntea lor. Parlamentul va primi la sânul său pe unul care-i lipsea, iar noi vom preamări binefacerile regimului votului universal.

— „Curat universal!“ vorba cunoscutului polițai Ghiță Pristandă.